

ORDING

Sankt Peter Ording op een kalme zondagochtend, buiten het seizoen. Frisjes is het en met nog weinig volk op straat. In 1800 telde het ongeveer 750 inwoners. In 1850 begon hier de badcultuur en dat is uitgegroeid tot de massieve familiebadplaats van nu met twee miljoen overnachtingen per jaar.

Het strand hebben we nog even voor ons alleen, al houden we de dijk aan. Geheel in bitumen ingepakt geeft hij de indruk onoverwinnelijk te zijn. We naderen een inham van de zee, de Tümlauer Bucht. Geen duinen meer maar het vertrouwde waddenlandschap met ook hier volop landaanwinningswerken. Dan een haventje: “Hafen am Tümlauer Koog”, een watertje, een gemaal, een vaargeul met prikken en een keet. Alles verlaten nu. Wel ruim zicht over de omgeving. In het noorden, te midden van ouderwets polderland staat het stoere silhouet van de kerk van Westerheve, omgeven door grauw ogende bosschages. Wat meer aan bakboord ontwaren we het meest gefotografeerde en beroemdste object hier, de vuurtoren van Westerheve. Daar zullen we aan het eind van de middag onze laatste passen van deze dag zetten. Maar zover is het nog lang niet. Op het wad, bij hoog water nu, kleine groepjes wulpen en scholeksters en daarnaast vooral eenden, slobeenden, pijlstaarten, wintertalingen en smienten. Aan de andere kant van de dijk ook veel brandganzen.

We concentreren ons op het polderland, dat hier naar de naam Tümlauer Koog luistert. Maar het kent een ander en wat duister en verduisterd verleden. Nog niet zo lang geleden heette het hier de Herman Göring Koog. Als we hierop googelen is het of we op een landmijn stuiten. We zijn omgeven door Kogen die onder impuls van het nationaalsocialisme zijn gerealiseerd. Niet alleen is er de Herman Göring Koog, maar wat te denken van de Adolf Hitler Koog en de Horst Wessel Koog. Alle tot stand gekomen:

“... im Rahmen der nationalsozialistischen Politik von Blut und Boden. Die Ideologie der Nationalsozialisten fiel bei der ländlichen Bevölkerung auf einen fruchtbaren Boden. Dies zeigte sich durch überdurchschnittliche Wahlergebnisse für die NSDAP im Bereich des heutigen Kreises Nordfriesland.

Durch die Eindeichung wurde eine landwirtschaftlich nutzbare Fläche von 585 Hektar gewonnen und 32 Siedlerstellen geschaffen. Der neue Koog wurde von seinem Namensgeber Hermann Göring im Oktober 1935 persönlich eingeweiht. Die Siedler waren wie im Adolf-Hitler-Koog nach

Rassegesichtspunten streng ausgewählt worden. Hermann Göring fühlte sich für „seine“ Siedler persönlich verantwortlich und griff bei Problemen auch selbst direkt ein...”

(...in het kader van de nationaalsocialistische politiek van bloed en bodem. De ideologie van de nationaalsocialisten viel bij de plattelandsbevolking op een vruchtbare bodem. Dit bleek uit de bovengemiddelde verkiezingsresultaten van de NSDAP in het huidige district Nordfriesland. Door de inpoldering werd 585 hectare vruchtbare landbouwgrond gewonnen en creëerde men 32 boerderijen. De nieuwe Koog werd in oktober 1935 persoonlijk ingewijd door zijn naamgever Hermann Göring. De kolonisten waren, net zoals in de Adolf-Hitler-Koog, streng geselecteerd op basis van raskenmerken. Hermann Göring voelde zich persoonlijk verantwoordelijk voor "zijn" kolonisten en greep persoonlijk in bij problemen ...)

Westerhever

We zijn er stil van. Kijken we nu ook met andere ogen naar het landschap? Gedurende korte tijd wel, maar spoedig geven wij ons weer over aan onze romantische zwijmelareien. Kleinschalig polderland met rommelig reliëf en boerenplaatsen en dorpjes die op natuurlijke hoogtes liggen. Mooie namen soms, als Stufhuzen en Knutzenswarft. Toeristen schijnen hier niet te komen. Als we de Tümlauer Bucht gerond hebben staan we aan het begin van het Westerheversand. Niet zozeer zand trouwens, als wel een kilometers brede kwelder. En met zicht op de beroemde Westhever Leuchtturm. Een voetpad in de richting van die vuurtoren is, zo zegt tenminste een bord, gesperrt. We besluiten er ons niets van aan te trekken en het risico te lopen bij diepe wadgeulen uit te komen en dan te moeten omkeren. Maar zie, de bruggen zijn weliswaar gammel maar voldoen nog steeds. De kwelder zit vol met brandganzen, honderden, duizenden. Watersnippen gaan er vandoor en wij zijn volmaakt gelukkig in de langzaam stervende dag. Te Westerheven bezoeken we de volgende ochtend nog even het kerkje. Zo mooi. Van Herman Göring vinden we geen sporen meer. Wel worden hier de lokale helden uit de tweede wereldoorlog herdacht:

*“Wir waren eins in der Liebe
zur Heimat und haben ihr
Alles gegeben.
Bruder, wie klein
Ist dein Streit”*

Hier worden vijfendertig mannen herdacht die hun leven lieten voor hun liefde voor het vaderland. De familie Pauls is goed vertegenwoordigd met Georg, Hinrich en Peter. Allen gesneuveld in Rusland.

Het geheel ontroert me in hoge mate. Dat oorlogsverleden, dat kerkje. Die gezamenlijkheid. Een kleine gemeenschap die daar, midden in het lege polderland, een baken van hoop opricht en

onderhoudt. Hier, boven op deze keileembult zijn we veilig. Hier eren we de Allerhoogste. Hier is hoop. Ik heb een sterke neiging om in gebed te gaan. Gebed voor mezelf en de hele wereld. Helaas, de kerk is gesloten en zo te zien, al een flinke tijd niet open geweest.

De ochtendzon kleurt de kwelder goudbruin. Erboven, het is al bijna normaal, een zeearend die grote koppels vogels oppest. Drie wadlopers komen terug naar de wal. Toch een frisse bedoening, menen wij.

Er ligt nog vijftientig kilometer dijk tussen hier en ons eindstation Husum. We zien er wat tegenop. Dit hele stuk is voorzien van paalwerken. Op sommige plaatsen wat gammal maar meestal goed onderhouden en vol in bedrijf. Het vaderland dient land op de zee te veroveren. Het dichtst bij de dijk gelegen deel van de kwelder is volop in cultuur. Flink groen, kort afgegraasd en voorzien van ontwateringsgreppels. Zwarte kraaien en rotganzen steken scherp af tegen al dit groen.

Ondertussen is het ook nog flink slecht weer geworden. Een smerig regentje, samen met een stevige wind maakt het frisjes. Het kerkje van Osterhever biedt nog voor even troost. Het is open en bij binnenkomst zijn we enigszins verbijsterd. Een merkwaardige mengeling van Katholiek en Luthers. Allerlei Jezussen aan het kruis en veel Maria's ook. Jammer dat het er koud is. Het paar kaarsen dat we branden voor geliefden, verwarmen alleen onze harten.

Bij Wasserkooge is het allemaal als elders. Een brede waterloop gaat richting van de zee. Er wordt water afgevoerd en er zijn aanlegplaatsen voor bootjes. Vandaag ontbreken ze. Aan de overzijde van het water ligt het eiland Nordstrand. Ik ben vervuld van een groot verlangen om daar te lopen. Vooral in beter weer trouwens, want het is nu bepaald onaangenaam geworden. Het is echt gaan regenen. Het traject wordt pruttiger en dat geldt ook voor de kwelder. Slib wordt op lange richels, haaks op de kust gezet. We passeren alweer het afvoerkanal van een gemaaltje. Rommelig

deze keer met bergeenden en andere wadvogels.

Windmolens, eindelijk. De beschaving kondigt zich aan. Husum is niet ver meer. Vakantiehuisjes staan te rillen aan een watertje. Enorme graansilo's doemen op. Zeeschepen aan de kade. We dienen nog het Naturschutzgebiet Schopewerk Halbmond te passeren. We hebben er weinig oog voor. Een warm café met soep en dan een biertje. Tot slot de trein naar Garding en dan op naar huis.

